

Khái niệm Bình sản Kinh tế của Lý Đông A

1. Nội dung triết học

Lý Đông A đưa ra một quan niệm rất đặc biệt về “bình quân”, không phải là bình quân chia đều tài sản, mà là bình quân giải quyết cả ba mặt tâm (tinh thần), vật (vật chất), sinh (sinh tồn) và tạo bình đẳng cơ hội, nghĩa vụ, và quyền lợi.

Điều này rất tiến bộ, bởi nó vượt lên trên chủ nghĩa bình quân cào bằng vô sản nhằm hướng đến “công bằng động”, tức là tạo cơ chế để con người phát triển tự nhiên, lành mạnh và có trách nhiệm.

Ba lãnh vực Tâm – Sinh – Vật được ông xem như ba mặt của đời sống xã hội, tương ứng với Giáo dục – Hôn nhân – Kinh tế. Đây là một hệ thống toàn diện, vừa có tính biện chứng luận, vừa tôn trọng nhân tính.

Điều này cho thấy ông không nhìn xã hội chỉ qua vật chất hay chính trị, mà nhìn qua toàn thể con người, cả tinh thần, đạo đức, và sinh tồn.

2. Về giá trị xã hội và chính trị

Quan điểm xã hội lý tưởng là xã hội không giai cấp đấu tranh mà bằng thủ đoạn kiến thiết là một phản biện tinh tế đối với chủ nghĩa Marx.

Lý Đông A không phủ nhận mâu thuẫn xã hội, nhưng cho rằng mâu thuẫn cần được giải quyết bằng kết hợp và điều hòa, chứ không bằng triệt tiêu đối kháng.

Đây là một lập trường nhân bản, hướng tới cộng sinh xã hội thay vì xung đột giai cấp.

Khái niệm “Bình Sản Kinh Tế” mà ông đưa ra gần như là một mô hình kinh tế nhân bản, nơi 95% dân số thuộc tầng lớp trung lưu – bình sản.

Nếu so với các lý thuyết hiện đại, tư tưởng này có thể xem như một dạng “kinh tế xã hội hóa” hay “tư bản xã hội hóa” (socialized economy) nhưng mang sắc thái Đông phương, đặt nền tảng trên đạo lý và giáo dục, chứ không chỉ luật lệ và thị trường.

Theo Lý Đông A, đời sống xã hội có ba lĩnh vực cơ bản phải được giải quyết song song và bình đẳng về giá trị: Tâm, Sinh, và Vật.

Ba lĩnh vực ấy được thể hiện qua ba công cụ thực hành: Giáo dục (Tinh thần), Hôn nhân (Sinh tồn) và Kinh tế (Vật chất).

Xã hội chỉ đạt được trạng thái an hòa khi cả ba cùng phát triển cân đối.

Ông cho rằng kinh tế phải dựa trên nhu yếu tự nhiên của con người, chứ không phải trên lòng tham hay dục vọng.

“Bình”, trong tư tưởng của ông không phải là chia đều tài sản, mà là bình đẳng cơ hội,

nghĩa vụ và quyền lợi.

Nếu chỉ bình đẳng trong nghĩa vụ và quyền lợi mà không bình đẳng về cơ hội, thì công bằng xã hội trở nên vô nghĩa.

Trong bối cảnh Việt Nam thập niên 1940, Lý Đông A nhận định [phần lớn dân chúng \(khoảng 95%\) thuộc tầng lớp trung và tiểu tư sản](#)¹. Đây chính là lực lượng nền tảng của cách mạng dân tộc và cũng là lý do cần thực hiện kinh tế bình sản để đại đa số thuộc vào tầng lớp trung lưu, tạo sự ổn định, tự cường và bền vững.

3. Nền tảng triết học

Về triết lý xã hội, ông nhấn mạnh ba nguyên tắc nhân sinh:

- Bình: giải quyết nhu yếu kinh tế trên nền tảng bình đẳng;
- Trinh: điều hòa quan hệ trung trinh song phương vợ chồng, bảo đảm sinh học và đạo đức xã hội;
- Hòa: xây dựng đoàn kết xã hội (solidarité) trên tinh thần nhân bản.

Để đạt được điều đó, cần có giáo dục nhân bản khai dân trí, kinh tế phục vụ đời sống, và hôn nhân đạo lý lành mạnh.

Ba yếu tố ấy gắn bó chặt chẽ như ba trụ cột của một xã hội an lạc.

Lý Đông A cũng phản biện tư tưởng đấu tranh giai cấp của Marx.

Ông cho rằng xã hội lý tưởng không phải là nơi các giai cấp triệt tiêu lẫn nhau, mà là nơi các thành phần biết kết hợp và cộng sinh trong một trật tự hợp lý.

Chính trị, theo ông, là sự tổ chức và điều lý nhân tính, tức là xây dựng một hệ thống trong đó vật chất và tinh thần cùng được giải quyết bình quân.

Kết

Tóm lại, Bình Sản Kinh Tế của Lý Đông A là mô hình kinh tế nhân bản, nơi con người, chứ không phải vật chất, là trung tâm.

Khi kinh tế (Bình) đi song song với giáo dục (giáo dục là khởi điểm và chung điểm của chính trị) và hôn nhân đạo lý (Trinh), xã hội mới đạt tới hòa bình và an lạc thật sự (Hòa).

01/11/2025

Tạ Dzu

(Với sự hỗ trợ của ChatGPT về cách thức trình bày và dịch thuật. Nhiều từ, cụm từ Lý Đông A sử dụng có thể chưa được dịch chính xác vì không có từ tương đương trong tiếng Anh).

¹ Bình sản Kinh tế, trang 4.

Lý Đông A's Concept of “Balanced Economy”

1. Philosophical content

Lý Đông A introduced a distinctive view of “equality” — not as the equal distribution of wealth, but as a balanced resolution of the three dimensions of human life: Mind (spiritual), Life (existential), and Matter (material).

True equality, to him, means ensuring balance across these three realms and establishing equal opportunities, obligations, and rights for all.

This was a remarkably progressive idea, transcending the leveling notions of proletarian egalitarianism.

It aimed instead at dynamic fairness, building mechanisms for people to grow naturally, healthily, and responsibly.

The triad Mind – Life – Matter represents the three essential aspects of society, corresponding respectively to Education – Marriage – Economy.

This forms a comprehensive system, dialectical in reasoning yet profoundly humanistic in purpose.

It shows that Lý Đông A viewed society not merely through material or political lenses, but as a total human experience, encompassing the spiritual, ethical, and biological dimensions of existence.

2. Social and Political Values

Lý Đông A's idea that “*an ideal society is one without class struggle but built through constructive means*” serves as a subtle critique of Marxism.

He did not deny the existence of social conflict, but believed it should be resolved through integration and harmony, not confrontation and destruction.

This reveals a deeply humanistic stance, seeking social symbiosis instead of class antagonism.

His concept of Bình Sản Kinh Tế (Balanced Economy) can be seen as a human-centered economic model, where around 95% of the population belongs to the middle class or small proprietors.

Compared with modern theories, it closely resembles the idea of a social market economy (socialized economy) yet infused with Eastern moral philosophy, founded on ethics and education, rather than merely on law and markets.

According to Lý Đông A, society must address three fundamental spheres equally and simultaneously: Mind, Life, and Matter.

These are practiced through three instruments: Education (Spirit), Marriage (Biological Life), and Economy (Material Life).

Only when these three develop in balance can society attain true harmony.

He argued that the economy should be based on human needs, not on greed or desire. For him, “*equality*” did not mean equal wealth, but rather equal access to opportunity, duty, and benefit.

If equality of opportunity is absent, then equality in duty and benefit becomes meaningless.

In the context of 1940s Vietnam, Lý Đông A observed that about 95% of the population belonged to the middle and petty bourgeois classes, which he regarded as the core economic force of the nation. This constitutes the foundational force of the national revolution and is also the reason why an equitable economy must be implemented so that the great majority belongs to the middle class, thereby ensuring stability, self-reliance, and sustainability.

3. Philosophical Foundations

In his social philosophy, Lý Đông A emphasized three humanistic principles:

- Bình (Equality): to meet economic needs based on fairness;
- Trinh (Fidelity): to regulate relations between husband and wife, ensuring biological and moral harmony;
- Hòa (Harmony): to build social solidarity (*solidarité*) on a humanistic foundation.

To realize these ideals, he believed in the need for education that enlightens, an economy that serves life, and ethical, healthy family relations.

These three elements are inseparably linked — the pillars of a peaceful and humane society.

Lý Đông A's critique of Marxist class struggle reaffirms his belief that an ideal society is not one of mutual annihilation, but one of cooperation and organic unity.

Politics, in his view, is the organization and regulation of human nature — building a structure where material and spiritual life are resolved in balanced harmony.

Conclusion

Lý Đông A's Balanced Economy (Bình Sản Kinh Tế) is a human-centered economic vision — one that places people, not material wealth, at the core of social order.

Only when Economy (Bình) advances alongside Education (Politics – education is the beginning and ending of politics) and Moral Marriage (Trinh) can humanity achieve true Peace and Harmony (Hòa).

November 1st, 2025

Tạ Dzu

(With the support of ChatGPT for presentation and translation. Many of the terms and expressions used by Lý Đông A may not have been translated accurately, as there are no exact English equivalents).